

עפ"ג 17915/11/17 - היתם רבאיעה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 17915-11-17 היתם רבאיעה נ' מדינת ישראל

לפני כב' השופטים: י' נועם, סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל י' נוע

היתם רבאיעה
על-ידי ב"כ עו"ד לאה צמל

המערער

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

נגד
המשיבה

פסק-דין

סגן הנשיא, י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (כב' השופטת ש' לארי-בבלי), מיום 25.9.17, בת"פ 22565-12-15. המערער הורשע בבית-משפט קמא, על-פי הודאתו, בעבירות של גניבת רכב - לפי סעיף 413ב לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - החוק); הפרעה לשוטר במילוי תפקידו - לפי סעיף 275 לחוק; נהיגה פוחזת של רכב - לפי סעיף 338 (א)(1) לחוק; ונהיגה ללא רישיון נהיגה - לפי סעיף 10א לפקודת התעבורה (נוסח חדש), תשכ"א-1961. דינו של המערער נגזר לעשרה חודשי מאסר בפועל, לששה חודשי מאסר על-תנאי, לארבעה חודשי פסילה בפועל מלהחזיק רישיון נהיגה, לארבעה חודשי פסילה על-תנאי מלהחזיק רישיון נהיגה, וכן לקנס בסך 2,000 ₪, או 120 ימי מאסר תמורתו.

2. הודאתו של המערער ניתנה במסגרתו של הסדר טיעון, אשר בגדרו תוקן כתב-האישום. בכתב-האישום המתוקן נותרו כל עובדות כתב-האישום המקורי, אך נמחקו ממנו עבירות נוספות של קשירת קשר לביצוע פשע ונהיגה כשברמזור אור אדום. הסדר הטיעון לא חל על העונש.

3. להלן עובדות כתב-האישום המתוקן, העומדות ביסוד ההודאה וההרשעה.

ביום 13.12.15 הגיעו המערער ושלושה קטינים (להלן - הקטינים) משועפט לרחוב המייסדים בירושלים, זאת במטרה לגנוב קטנועים. שוטרים שהיו בפעילות סמויה במקום חקרו את המערער והקטינים לגבי נסיבות הימצאותם במקום. אחד מהקטינים אמר לשוטר, כי הקבוצה הגיעה משועפט במטרה לטייל, והשוטר עזב את המקום. בסמוך לאחר מכן, המשיכו המערער והקטינים להסתובב באזור והגיעו למקום שבו חנה קטנוע. שניים מהקטינים שברו את מכסה הפלסטיק של הקטנוע, ובאמצעות "מכשיר מותאם" (כלשון כתב-האישום) שאופיו אינו ידוע במדויק למאשימה, אשר הובא על-ידי אחד מהקטינים, התניעו את הקטנוע. בהמשך, המערער והקטינים פנו לגינת בניין סמוך והביאו עמם שתי קסדות לרכיבת אופנוע. שניים מהקטינים העבירו את הקסדות למערער ולקטין השלישי והורו להם לנסוע על הקטנוע חזרה לשועפט. המערער, שאין ברשותו רישיון נהיגה, התניע את הקטנוע ונהג בו, ואחד מהקטינים ישב מאחוריו.

שוטרים שהיו במקום, אשר עקבו אחר הקבוצה, רצו לעברם של המערער והקטינים במטרה לעצורם. המערער והקטין שישב מאחוריו נמלטו מהמקום בנסיעה, ושני הקטינים הנוספים - ברחו רגלית. במהלך נסיעתו בקטנוע הגנוב, נהג המערער "בצורה פראית ומסוכנת כשהוא עובר שני רמזורים אדומים, נוסע בנתיב הרכבת הקלה וחוצה כבישים בצורה מסוכנת". בשלב מסוים, "הקטנוע עלה על שביל להולכי רגל, על מדרגות, ולבסוף נעצר לאחר שנתקע בגדר" (כלשון כתב-האישום). בהמשך, המערער והקטין נמלטו רגלית תוך שהם משליכים את הקסדות ואת המעילים שלבשו. השניים עלו למונית, אך נעצרו על-ידי שוטר, שעיקב את המונית לבדיקה.

4. המערער, יליד 1991, רווק, והיה כבן 24 בעת ביצוע העבירה. אין לחובתו עבירות קודמות. מתסקיר שירות המבחן עולה, כי המערער סיים 12 שנות לימוד, ללא תעודת בגרות; ולאחר מכן עבד במסעדה. בשלוש השנים האחרונות הוא עובד כשרברב ומסייע בפרנסת משפחתו. בתסקיר צוינו נסיבותיו האישיות, ובכלל זה - הקשיים המשפחתיים והכלכליים שליוו אותו מצעירותו, בין-השאר על-רקע עברו הפלילי של אביו.

בשיחתו עם קצין המבחן, הביע המערער חרטה על מעשיו, וביטא חשש כי גזר-הדין ייפגע במשלח ידו ובפרנסת משפחתו. שירות המבחן התרשם מצעיר בעל רמת אינטליגנציה תקינה, יכולת ביטוי מילולית תואמת, בעל מערכת ערכים נורמטיבית בבסיסה ורצון לניהול אורח חיים תקין. שירות המבחן לא התרשם מקיומם של דפוסי התנהגות בעייתיים ועברייניים. על-רקע זה העריך שירות המבחן, כי קיים סיכוי לשיקומו של המערער ולהמשך ניהול אורח חיים

נורמטיבי ותקין. עם זאת, התרשם שירות המבחן, כי לעיתים נוטה המערער להתנהג בצורה אימפולסיבית, ללא שיקול דעת הולם וללא חשיבה מעמיקה על ההשלכות של מעשיו - מאפיינים שמהווים גורמי סיכון למעורבות במעשים פורצי גבולות בעתיד. לאור האמור, ולנוכח הערכת שירות המבחן, כי להטלת מאסר של ממש תהיינה השלכות קשות ופוגעות במערער ובבני משפחתו, המליץ שירות המבחן להימנע מהשתת רכיב עונשי זה. לחלופין, המליץ שירות המבחן על הטלת מאסר קצר שירוצה בעבודות שירות.

5. בגזר-דינו המפורט התייחס בית-משפט קמא - לערכים המוגנים העומדים ביסוד העבירות הנדונות, לנסיבות ביצוע העבירות ולמדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים. בית-משפט קמא קבע, כי מתחם הענישה ההולם בגין העבירות הנדונות נע בין 10 חודשי מאסר לבין 25 חודשי מאסר, בצד רכיבי ענישה נלווים. בכל הנוגע לעונש המתאים בתוך המתחם, התחשב בית-משפט קמא בהודאתו של המערער ובחרטה שהביע על מעשיו; בתפקודו הנורמטיבי בדרך-כלל, פרט למעידה הפלילית הנדונה. לנוכח נסיבות אלה סבר בית-משפט קמא, כי יש מקום להטיל על המערער מאסר ברף התחתון של המתחם. בית-משפט קמא לא מצא, כי קיימים שיקולים חריגים המצדיקים לסטות לקולא ממתחם הענישה ההולם מטעמי שיקום. לפיכך, נגזר דינו של המערער כאמור לעיל. בשולי גזר-דינו ציין בית-משפט קמא, כי הוא ער לעונשים הקלים יותר שהוטלו על שותפיו של המערער, שכן השותפים היו קטינים. עוד ציין בית-משפט קמא, כי לא השתכנע שהמערער נגרר אחר הקטינים, והדגיש כי המערער נטל חלק פעיל בביצוע העבירות.

6. באת-כוח המערער מלינה בערעורה על חומרת העונש, ועיקר טיעוניה מתמקדים ברכיב המאסר בפועל. לטענתה, טעה בית-משפט קמא בקביעת מתחם הענישה, שלדידה הרף התחתון שבו הוא מאסר בעבודות שירות. ב"כ המערער הפנתה למספר פסקי-דין שבהם הוטלו מאסרים בעבודות שירות, ואולם במרבית פסקי-הדין לא היה מדובר בשילוב של גניבת רכב ונהיגה פוזת ברכב ללא רישיון. לטענת ב"כ המערער, היה מקום להשית על המערער מאסר בעבודות שירות, בפרט לנוכח העובדה שמדובר בכישלון פלילי ראשון ובודד של מי שמנהל אורח חיים נורמטיבי.

7. ב"כ המשיבה גורס, כי לא נפלה בגזר-הדין טעות מהותית המקימה עילה להתערבות ערכאת הערעור. לדבריו, לא נפלה טעות בקביעת מתחם הענישה ההולם; ובכל הנוגע לעונש המתאים - הרי שבית-משפט קמא השית על המערער עונש ברף התחתון של המתחם. הוא הדגיש בטיעונו את חומרת העבירות ונסיבות ביצוען, כאשר המערער חבר לשלושה קטינים במטרה לגנוב קטנועים, תוך תכנון מוקדם והצטיידות בכלי פריצה. כן הדגיש את חומרת הנסיבות כאשר המערער נהג בקטנוע הגנוב בנהיגה פראית ומסוכנת, זאת, כאמור, כאשר מעולם לא הוציא רישיון נהיגה.

8. כלל הוא, כי ערכאת הערעור לא גוזרת מחדש את העונש, אלא בוחנת את סבירות גזר-הדין של הערכאה הדיונית. התערבות בגזר-הדין תעשה במקרה שבו נמצא כי נפלה בגזר-הדין טעות מהותית או שהעונש שנגזר סוטה באופן קיצוני מרמת הענישה הראויה (ע"פ 2422/15 איתן סרור נ' מדינת ישראל (7.11.16)).

9. לאחר בחינת טיעוני הצדדים, הגענו לכלל מסקנה, כי דין הערעור להידחות.

ראשית, נחזור על דברים שהשמענו בעבר על חומרתן של עבירות גניבת כלי-רכב (ובין-השאר בעפ"ג (י-ם) 58386-09-16 סובח נ' מדינת ישראל (24.12.17)). כבר צוין, לא אחת, כי עבירות אלו מסבות נזק הן לבעלי כלי הרכב, הן לכלכלת המדינה והן לביטחון הציבור. מעבר לפגיעה הרכושית, הן לבעלים של הרכב - הנפגעים מן המעשים באופן ישיר, והן לציבור בכללותו - כך למשל בהוצאות הביטוח, מסבות העבירות גם עוגמת נפש לנפגעי העבירה, ואף פוגעות בתחושת הביטחון האישי של הפרט והציבור. לכך יש להוסיף את הסיכונים התעבורתיים והבטיחותיים הנשקפים כתוצאה מהעבירות הנלוות לעצם גניבת הרכב, כמו - נהיגה ברכב הגנוב ללא רישיון ונהיגה מסוכנת אגב הימלטות ברכב הגנוב. כן יש להביא בחשבון את הקלות שבה ניתן לבצע עבירות מסוג זה, ואת הקושי לאתר את מבצעי העבירות ולהביאם לדין, דבר שעלול לעודד עבריינים לבצע העבירות למען בצע כסף. על-רקע האמור, ולנוכח היותה של תופעת גניבת כלי-רכב, מזה שנים בגדר "מכת מדינה", נקבע בפסיקה, לא אחת, כי יש להחמיר בענישה, משיקולים של גמול והוקעת המעשים, מטעמים של הגנה על שלום הציבור וביטחונו, ולצורך הרתעה אפקטיבית - אישית וכללית.

10. עיקר המחלוקת שבין הצדדים נסבה בשאלת מתחם הענישה ההולם בגין העבירות שביצע המערער. המחלוקת מתמקדת בשאלת הרף התחתון של המתחם, הואיל ובית-משפט קמא סבר, כאמור, כי בשל מכלול השיקולים לקולא שצוינו על-ידו, מן הראוי לגזור את דינו של המערער ברף התחתון של המתחם.

11. מתחם הענישה ההולם נקבע, בהתאם לעקרונות הבניית הענישה, בזיקה לערכים המוגנים העומדים ביסוד העבירה, נסיבות ביצוע העבירה ומדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים. הערכים המוגנים שביסוד העבירה אינם במחלוקת בין הצדדים וצוינו לעיל.

בכל הנוגע למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של גניבת רכב, הרי שזו כוללת מנעד רחב של עונשים, הן בערכאות הדיוניות, הן בערעורים בבית-המשפט המחוזי והן בפסיקת בית-המשפט העליון. העונש הנהוג והמקובל כולל, בדרך-כלל, רכיב של מאסר בפועל של ממש, ממספר חודשים ועד לשנתיים. מדיניות זו חלה גם בגין עבירות של גניבת

קטנועים. כך למשל בעפ"ג (י-ם) 17725-07-16 שוויקי נ' מדינת ישראל (11.5.17) אושר גזר-דין של ששה חודשי מאסר, לריצוי של ממש, שהוטל על שני נאשמים אשר אין לחובתם עבירות קודמות, אשר גנבו בצוותא-חדא קטנוע מחניון של בית משותף, ולאחר הגניבה מכרו אותו. במקרה אחר, בעפ"ג (י-ם) 24052-12-15 מוסטפא סלאימה נ' מדינת ישראל (17.5.16), אושר גזר-דין הכולל מאסר בפועל של שמונה חודשים, זאת בגין עבירות של גניבת קטנוע, הפרעה לשוטט במילוי תפקידו, נהיגה ללא רישיון ונהיגה פוחזת ברכב.

באשר לנסיבות ביצוע העבירות, המהוות נדבך משמעותי בקביעת מתחם הענישה ההולם, הרי שבענייננו מדובר בנסיבות חמורות. המערער, שהיה כבן 24 בעת ביצוע העבירות, חבר לשלושה קטינים במטרה לגנוב קטנועים בירושלים. הקבוצה הצטיידה מבעוד מועד באמצעי פריצה, והוציאה תכניתה אל הפועל בגניבת הקטנוע בשכונת בית-הכרם בירושלים. חלקו של המערער באירוע היה פעיל, שכן הוא זה שנהג בקטנוע הגנוב, כשהוא מרכיב מאחוריו את אחד הקטינים, זאת כאשר אין לו רישיון נהיגה. משנה חומרה יש לראות בהמשך ה"אירוע המתגלגל", עת נמלט המערער מהשוטרים כאשר הוא נוהג בקטנוע בצורה פראית ומסוכנת, חולף על-פני שני רמזורים אדומים, נוסע בנתיב הרכבת הקלה, חוצה כבישים בצורה מסוכנת ועולה על שביל להולכי רגל ומדרגות.

לנוכח מקבץ העבירות ונסיבות ביצוען - הן בהיבט הרכושי, הן בהיבט של זלזול בגורמי אכיפת החוק, והן בהיבט של סיכון ביטחון המשתמשים בדרך; ועל-רקע מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות של גניבת רכב ונהיגה פוחזת בו ללא רישיון נהיגה - לא מצאנו עילה להתערב במסקנתו של בית-משפט קמא בדבר מתחם הענישה שנקבע על-ידו; קרי - מאסר בפועל הנע בין 10 חודשים לבין 25 חודשים, בצד רכיבי ענישה נלווים.

הואיל ובית-משפט קמא החליט להטיל על המערער מאסר ברף התחתון של המתחם - זאת לנוכח נסיבותיו האישיות של המערער, הודאתו במיוחס לו והחרטה שהביע על מעשיו - הרי שממילא מתייתר הצורך לדון בעונש המתאים בתוך המתחם. לא מצאנו, כי בנסיבותיו של המקרה דנן קיימים שיקולים, הנוגעים לשיקומו של המערער, שיש בהם כדי להצדיק חריגה לקולא מהמתחם. אף לא מצאנו, כי קמה עילה להתערב ביתר רכיבי הענישה, כמו הפסילה מלהחזיק רישיון נהיגה והקנס.

12. על-יסוד האמור לעיל, לא קמה עילה להתערב בגזר-דינו של בית-משפט קמא; ומשכך - הערעור נדחה.

המערער יתייצב לריצוי המאסר ביום 25.3.18 בשעה 9:30 בבית המעצר "ניצן" שבמתחם כלא "איילון".

המזכירות תמציא עותקים מפסק-הדין לב"כ הצדדים ולשירות המבחן.

ניתן היום, כ"ג בשבט התשע"ח, 8 בפברואר 2018, בהיעדר הצדדים.

אלי אברבנאל, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא